

Remissvar - Nationella vård- och insatsprogram, ADHD

Svenska Logopedförbundet har tagit del vård- och insatsprogrammet för adhd.

Svenska logopedförbundet organiserar Sveriges logopedier och har i dagsläget cirka 2300 medlemmar, vilket är majoriteten av yrkeskåren. Förbundet är både intresseorganisation och fackförbund, och har ett ständigt ökande antal lokalföreningar som organiserar logopedier även på lokal nivå.

Yttrande

Svenska Logopedförbundet anser att vård- och insatsprogrammet tar upp adekvata och nödvändiga aspekter gällande förebyggande insatser samt kommunikation och delaktighet. Dock saknas tillräcklig information kring samsjukligheten mellan adhd och språkstörning. Vidare saknas även tydlig information kring hur och när logoped bör konsulteras för språklig utredning.

Svenska Logopedförbundets synpunkter:

Svenska Logopedförbundet föreslår följande kompletteringar:

Punkt 2 – Om tillståndet

Under fliken Adhd hos barn, ungdomar och vuxna – Samsjuklighet så nämns autism, intellektuell funktionsnedsättning och dyslexi. Med tanke på att språkliga nedsättningar och språkstörning är vanligt förekommande hos personer med adhd, så anser vi att detta bör förtydligas i detta stycke och inte klumpas ihop under "andra inlärningssvårigheter".

Det finns ett stort överlapp mellan dessa diagnoser - beroende på vilka mått som används har mellan 20-50% av elever med språkstörning eller dyslexi också adhd och tvärtom (Redmond, 2016).

Det finns mycket evidens som pekar på att andelen individer med adhd som har samtidiga språkliga nedsättningar är mycket hög, och att dessa språkliga nedsättningar ofta lämnas odiagnostiserade eftersom de testbatterier som traditionellt sett används vid adhd-utredningar inte är tillräckligt finmaskiga (Mueller & Tomblin, 2012; Tirosh & Cohen, 1998; Toppelberg & Shapiro, 2000).

Punkt 4 - Förebyggande insatser

De förebyggande insatser som föreslås under flikarna Tillgänglighet i förskolans lärmiljö och Tillgänglighet i skolans lärmiljö är tydliga och bra. Dessa åtgärder är framskrivna så att även de individer som har samtidiga språkliga nedsättningar inkluderas.

Punkt 5 - Kartläggning och utredning

Under denna punkt påpekas det vid flertalet tillfällen att språkstörning är en vanlig samsjuklighet och att detta bör tas i beaktning gällande differentialdiagnostik. Trots att språkliga svårigheter nämns frekvent, så nämns yrkesgruppen logoped endast i förbifarten som en profession som kan konsulteras utifall yrkesgruppen inte finns representerad i verksamheten. Vidare så hänvisas läsaren till den psykologiska utredningen vid händelse av upptäckt av språkliga svårigheter hos individen. Svenska Logopedförbundet vill därmed lyfta att logopeder är den yrkesgrupp som har kompetensen att diagnosticera språkstörningar, och att logopeder därmed bör ha en mer framträdande roll under fliken Kompletterande utredningar. Som tidigare nämnt så finns det indikationer på att de språkliga svårigheter som förekommer hos personer med adhd inte faller ut i de testbatterier som traditionellt används för att bedöma begåvningsnivå och andra funktionella förmågor. Därav riskerar vården att missa svårigheter, framförallt relaterade till språkförståelse, som hade kunnat upptäckas genom logopedisk testning.

Vid utredning är det särskilt viktigt att uppmärksamma frågor eller påståenden i checklistor som också kan spegla primära språkliga svårigheter (t.ex. "pratar inte", "verkar inte lyssna på när någon pratar", "svårigheter att starta, genomföra eller avsluta skolarbete") då dessa kan indikera språkstörning.

Punkt 7 – Kommunikation och delaktighet

De förslag som ges för att underlätta kommunikationen för individer med adhd är tydliga. De innefattar även insatser som underlättar för de individer som har samtidiga språkliga nedsättningar.

Kerstin Wiström
Förbundsordförande
Svenska Logopedförbundet